

Oecumenische conversatie 02:
*De Kerk: naar een
gezamenlijke visie*

Overzicht presentatie

- I. De notie van "kerk" achter aanhoudende verdeeldheden
- II. De structuur, inhoud en oecumenische bijdrage van *De Kerk: naar een gezamenlijke visie*
 - A. Fases in de totstandkoming
 - B. De convergentie weergegeven door *De Kerk: naar een gezamenlijke visie*

I. De notie van "kerk" achter aanhoudende verdeeldheden

G. Wainwright, "Church" in *Dictionary of the Ecumenical Movement* (2002) 176-186.

Exclusieve identificatie van de Kerk van Christus
met de eigen gemeenschap

Vestigia/sporen maar niet de volheid van de Kerk
in andere gemeenschappen

Kerk als een gebeuren, wanneer Woord en
Sacrament correct worden gevierd

Branch theory (verscheidene takken)

Kerk = alle ware gelovigen die een innige relatie
met Christus hebben (17^e-18^e eeuws piëtisme;
een "subjectieve" ecclesiologie)

Evangelicaal model (18^e + 19^e eeuwse
protestantse zendingen: "open Communie")

Praktisch Christendom model - dienen verenigt

De Verklaring van Toronto, 1950

Diverse kerkvisies

a. Sommigen vinden dat voor eenheid volledige consensus op het gebied van doctrine is vereist

b. Voor anderen is eenheid een sacramentele gemeenschap, gebaseerd op kerkorde

c. Anderen menen dat beide onontbeerlijk zijn

d. Anderen betogen dat er alleen eenheid inzake bepaalde beginselen van geloof en kerkorde nodig is

e. Anderen zeggen dat de Kerk een spiritueel genootschap is en dat zichtbare eenheid bijkomstig of zelfs onwenselijk is

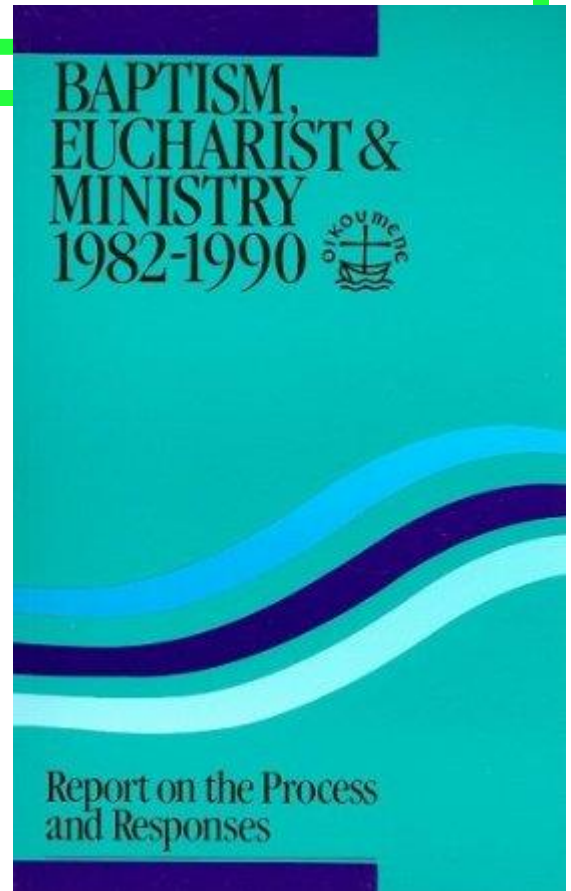

“De hele essentie van het oecumenisch gesprek is precies dat al deze opvattingen met elkaar in dynamische relatie treden”

II. A. Fases op weg naar *De Kerk: naar een gezamenlijke visie* (1993-1998)

“De zoektocht naar christelijke eenheid veronderstelt de zoektocht naar gemeenschappelijke oecumenische perspectieven op ecclesiologie. Deze noodzaak wordt sterk onderstreept door de analyse van de reacties op BEM, die veel verschillende vooronderstellingen aan het licht brengen, maar ook convergenties met betrekking tot het wezen van de Kerk” (p. 147).

“In het licht van het Lima-document, waar christelijke kerken over de hele wereld op reageren, is er een nieuwe impuls gegeven aan de zoektocht naar gemeenschappelijke perspectieven op ecclesiologie" (p. 147).

Een dergelijke ecclesiologie in oecumenisch perspectief... vereist een zoektocht naar **fundamentele ecclesiologische beginselen**, die gemeenschappelijke perspectieven voor de verschillende ecclesiologieën van de kerken zouden kunnen verschaffen, en die kunnen dienen als raamwerk voor hun convergentie.

Het rapport ging verder met het inventariseren van verscheidene ecclesiologische thema's die met vrucht konden worden opgenomen voor nader onderzoek:

- de rol van de Kerk in Gods heilsplan;
- *koinonia* ["communio"];
- de Kerk als een gave van het Woord van God (*creatura verbi*);
- de Kerk als mysterie of sacrament van Gods liefde voor de wereld;
- de Kerk als Gods volk onderweg;
- de Kerk als profetisch teken en dienares van Gods komend Koninkrijk

Het wezen en het doel van de Kerk (1998)

**I. De Kerk van de Drie-ene God (*Creatura Verbi*
en *Creatura Spiritus*)**

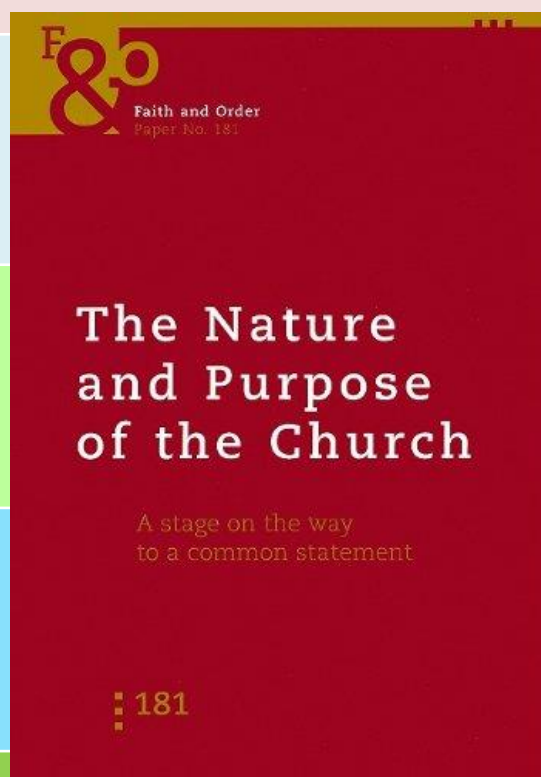
II. De Kerk in de geschiedenis

III. De Kerk als *koinonia*

IV. Het leven in gemeenschap

V. Dienst in en voor de wereld

**VI. Onze roeping volgen: van convergerende
verstandhoudingen naar wederzijdse erkenning**

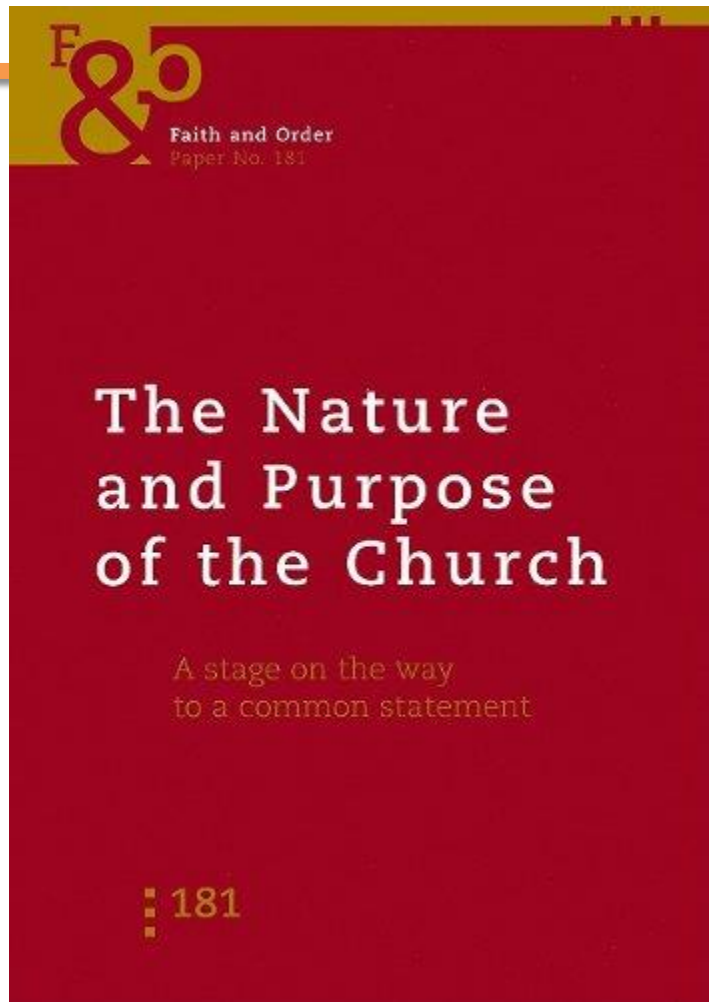
Reacties op *Het wezen en het doel van de Kerk* (-> 2002)

I. Waardering voor de ecclesiologische convergenties opgetekend in het BEM-proces

II. Discrepantie binnen de tekst door de omkaderde tekstpassages

III. Nodig om het thema van de Kerk van de Drie-ene God beter te integreren met de thema's gemeenschap en teken en instrument

IV. Nodig om materiaal over sommige thema's toe te voegen, zoals gezag, zending en primaatschap

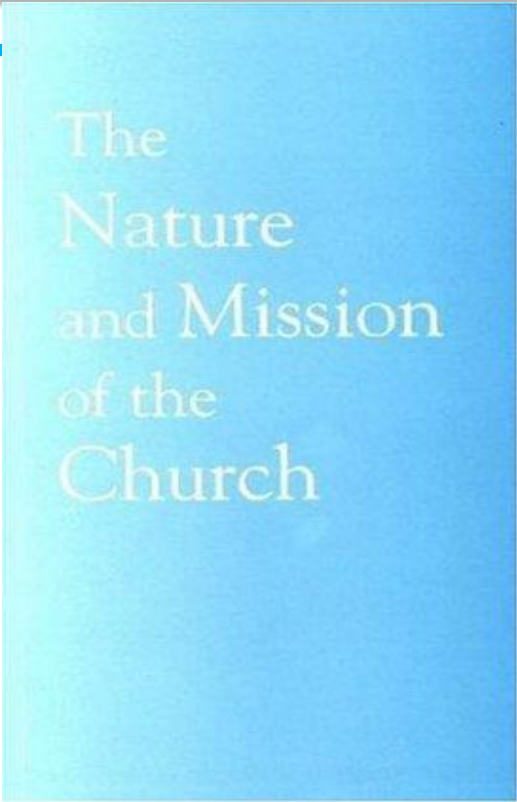
Het wezen en de zending van de Kerk (2005)

**I. De Kerk van de
Drie-ene God:
wezen (*communio/koinonia*),
zending, teken en instrument**

**II. De Kerk in de
geschiedenis:
onderweg, nog niet in
volledige gemeenschap,
verscheidenheid, lokale kerk**

**III. Het leven van gemeenschap in en voor
de wereld: geloof, doop, eucharistie,
algemeen priesterschap van alle gelovigen,
geordineerd resp. gewijd ambt, opzicht,
conciliariteit en primaatschap, autoriteit**

IV. In en voor de wereld

The
Nature
and Mission
of the
Church

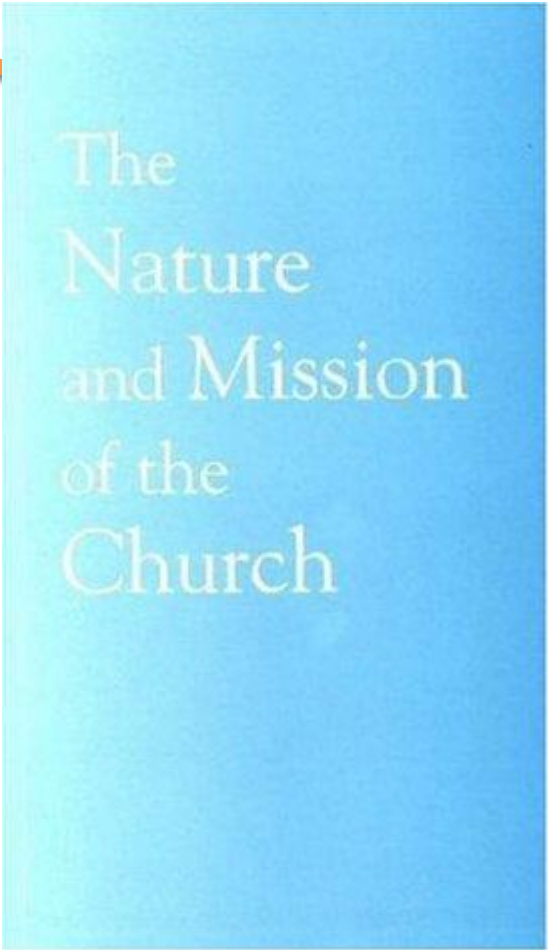
Reacties op *Het wezen en de zending van de Kerk* (->2009)

I. Betere integratie nodig van wezen met zending, en van doop, eucharistie en ambt met de Kerk van de Drie-ene God

II. Sommige posities in de tekstblokken kunnen als complementair worden beschouwd

III. Er is een kortere, meer dynamische, meer contextuele tekst nodig

IV. Illustreer hoe dialoog tot echte vooruitgang in convergentie heeft geleid

The
Nature
and Mission
of the
Church

Het nieuwe logisch verloop van de tekst:

Introductie: het onderscheiden van Gods wil

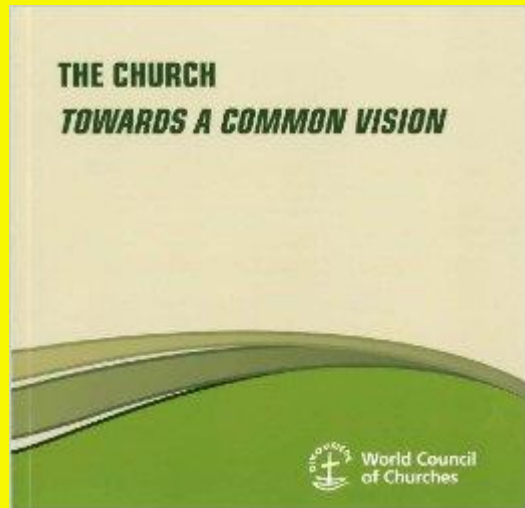
I. De oorsprong van de Kerk in Gods plan voor de verlossing

II. Vieren van ecclesiologische thema's waarover christelijke gemeenschappen in dialoog het eens lijken te zijn

III. Aanduiding van enige vooruitgang omtrent ecclesiologische thema's waarover nog steeds onenigheid bestaat

IV. De rol van de Kerk in het bevorderen van Gods Koninkrijk in de wereld van vandaag

De Kerk: naar een gezamenlijke visie (2013)

Introductie

- I. Gods zending en de eenheid van de Kerk
- II. De Kerk van de Drie-ene God
- III. De Kerk: groeien in gemeenschap
- IV. De Kerk: in en voor de wereld

Conclusie

Historische aantekening

II. B. *De Kerk: naar een gezamenlijke visie* (een “convergentie-verklaring”)

Net als BEM pretendeert het een "convergentie-tekst" te zijn, wat volgens de introductie wil zeggen:

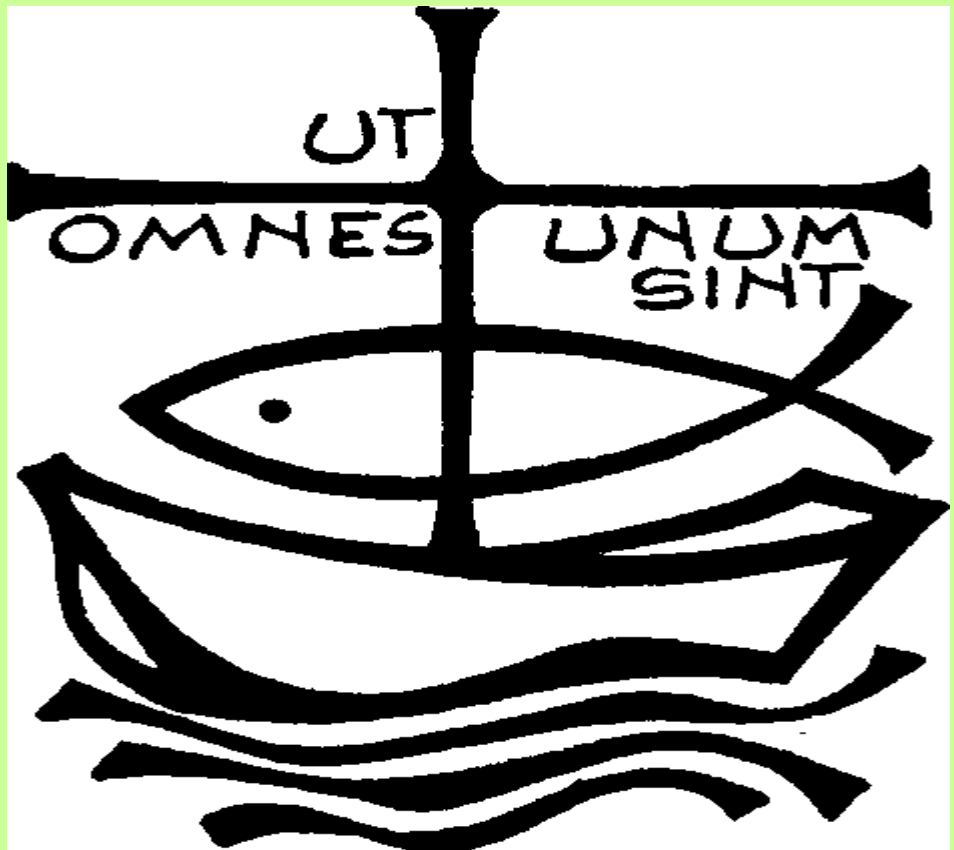
"een tekst die, hoewel hij geen volledige consensus over alle afgewogen kwesties uitdrukt, veel meer is dan alleen een instrument om nader onderzoek te stimuleren. De volgende bladzijden drukken veeleer uit hoe ver christelijke gemeenschappen zijn gekomen in hun gedeeld verstaan van de Kerk, door te laten zien welke vooruitgang er is geboekt en aan te geven welk werk er nog gedaan moet worden."

Hoofstuk I. Gods zending en de eenheid van de Kerk

A. De Kerk in Gods plan (1-4)

B. De zending van de Kerk in de geschiedenis (5-7)

C. Het belang van eenheid (8-10)

3: “Met het Credo geloven en belijden christenen dat er een onlosmakelijk verband bestaat tussen het werk van God in Jezus Christus door de Heilige Geest en de *werkelijkheid* van de Kerk. Dat is het getuigenis van de Schriften. De oorsprong van de Kerk is geworteld in het plan van de Drie-ene God voor de redding van de mensheid.”

4: "De zending van de Kerk vloeit voort uit het wezen van de Kerk als lichaam van Christus, delend in de dienst van Christus als Middelaar tussen God en Zijn schepping. In het hart van de roeping van de Kerk in de wereld staat de verkondiging van het Koninkrijk van God, dat is ingeluid door Jezus, de gekruisigde en opgestane Heer. Door haar innerlijk leven van Eucharistische aanbidding, dankzegging en voorbeden, door te voorzien in zending en evangelisatie, door een dagelijkse levenswijze van solidariteit met de armen, door voorspraak tot aan confrontatie met de machten die mensen onderdrukken toe, proberen de kerken deze evangelische roeping te vervullen."

Hoofdstuk II. De Kerk van de Drie-ene God

A. Het onderscheiden van Gods wil (11-12)

B. De Kerk van de Drie-ene God als *koinonia* (13-24)

Het initiatief van God, de Vader, de Zoon, en de Heilige Geest; het profetisch, priesterlijk en koninklijk Volk van God; Lichaam van Christus en Tempel van de Heilige Geest; de ene, heilige, katholieke, apostolische Kerk

C. De Kerk als teken en dienaar van Gods plan voor de wereld (25-27)

D. Gemeenschap in eenheid en verscheidenheid (28-30)

E. Gemeenschap van lokale kerken (31-32)

**«Alle christenen
delen de overtuiging
dat de Schrift
normatief is.» (# 11)**

Opeenvolgende interpretatie binnen de Kerk, die altijd trouw probeert te zijn de leer van de bijbel, heeft in de loop van de geschiedenis een bijkomende rijkdom aan ecclesiologische inzichten voortgebracht. Dezelfde Heilige Geest die de vroegste gemeenschappen leidde bij het vervaardigen van de geïnspireerde bijbelse tekst, blijft van generatie op generatie de latere volgelingen van Jezus leiden in hun streven om trouw te zijn aan het evangelie. Dat is wat onder de "levende Traditie" van de Kerk wordt verstaan.

20. ... Overeengekomen verklaringen maken duidelijk dat het koninklijk priesterschap van het gehele volk van God (vgl. 1 Pet. 2:9) en een bijzonder, geordineerd resp. gewijd ambt allebei belangrijke aspecten van de Kerk zijn, en dat deze niet als elkaar wederzijds uitsluitende alternatieven mogen worden beschouwd. Tegelijk verschillen kerken van mening over wie er bevoegd is om de uiteindelijke beslissingen voor de gemeenschap te nemen; voor sommige is die taak voorbehouden aan de geordineerde resp. gewijde bedienaars, terwijl andere vinden dat leken een rol hebben in die beslissingen.

47. Bijna alle christelijke gemeenschappen hebben een formele ambtsstructuur. Vaak is deze structuur gedifferentieerd en weerspiegelt zij, meer of minder expliciet, het drievoudig model van *episcopos - presbyteros-diaconos*. Kerken blijven echter verdeeld over of het 'historisch bisschopsambt' ... wel of niet iets is dat Christus voor zijn gemeenschap gewild heeft.

Hoofdstuk III. De Kerk: groeien in gemeenschap

- A. Reeds, maar nog niet (33-36)**
- B. Groeien in de essentiële elementen van gemeenschap: geloof, sacramenten, ambt (37-57)**

Geloof(38-39)

Sacramenten (40-44)

Kerkelijk ambt

Geordineerd resp. gewijd ambt (45-47)

De gave van gezag in het kerkelijk ambt (48-51)

Het ambt van opzicht [*episkope*] (52-57)

35. Als een gemeenschap van pelgrims heeft de Kerk te kampen met de realiteit van de zonde. Oecumenische dialoog heeft laten zien dat er diepe, gedeelde overtuigingen zitten achter wat soms als conflicterende visies omtrent de relatie tussen de heiligheid van de kerk en de menselijke zonde werden gezien.

**Er bestaan
aanzienlijke
verschillen in de
wijzen waarop
christenen deze
gedeelde
overtuigingen
onder woorden
brengen.**

36. De Kerk is het lichaam van Christus; volgens zijn belofte kunnen de poorten van het dodenrijk haar niet overweldigen (vgl. Mt. 16:18). Christus' overwinning van de zonde is volledig en onomkeerbaar, en door Christus' belofte en genade stellen christenen er vertrouwen in dat de Kerk altijd zal delen in de vruchten van die overwinning. Ze delen ook het besef dat in het huidige tijdsgewricht gelovigen, zowel individueel als collectief, vatbaar zijn voor de macht van de zonde. Alle kerken onderkennen dat er onder gelovigen zonde bestaat, en de vaak verschrikkelijke impact ervan. Alle onderkennen de voortdurende noodzaak van christelijk zelfonderzoek, boetedoening, bekering (*metanoia*), verzoening en vernieuwing. Heiligheid en zonde verhouden zich op verschillende en ongelijke wijzen tot het leven van de Kerk. Heiligheid drukt de identiteit van de Kerk volgens Gods wil uit, terwijl zonde met deze identiteit strijdig is (vgl. Rom. 6:1-11).

Hoofdstuk IV.

De Kerk: in en voor de wereld

A. Gods plan met de schepping: het Koninkrijk (58-60)

B. De morele opdracht van het evangelie (61-63)

C. De Kerk in de samenleving(64-66)

Conclusie (67-69)

Historische aantekening: het proces

58. De reden van Jezus' zending wordt bondig uitgedrukt in de woorden: "God had de wereld zo lief dat hij zijn enige Zoon heeft gegeven" (Joh. 3:16). De eerste en voornaamste houding van God ten aanzien van de wereld is er dus één van liefde, voor ieder kind, iedere vrouw en man die ooit deel is geworden van de menselijke geschiedenis - ja, voor het geheel van de schepping. Het Koninkrijk Gods, dat Jezus predikte door het Woord van God in parabelen te openbaren en dat hij inluidde door zijn grootse daden, in het bijzonder door het Paasmysterie van zijn dood en verrijzenis, is de uiteindelijke bestemming van het hele universum.

Convergenties in fundamentele ecclesio- logische beginselen

I. Oecumenische methodologie

In plaats van simpelweg elkaars traditionele visies op "kerk" te vergelijken, is *De Kerk* erop gericht om samen Gods plan voor de gemeenschap te ontsluiten zoals dat is uitgedrukt in het geopenbaarde Woord en zijn getrouwe interpretatie in de loop van de geschiedenis. "Uw wil geschiede" (Introductie)

Convergenties in fundamentele ecclesio- logische beginselen

II. De Kerk is, volgens de openbaring zoals die in de geschiedenis is gekend en beschouwd, het resultaat van Gods initiatief. Dit betekent dat de Kerk wezenlijk missionair is en een teken/dienares van de gemeenschap met God en tussen gelovigen. Volk van God, Lichaam van Christus, Tempel van de Geest. Verenigd in legitieme verscheidenheid. Gemeenschap van lokale kerken.

Convergenties in fundamentele ecclesio- logische beginselen

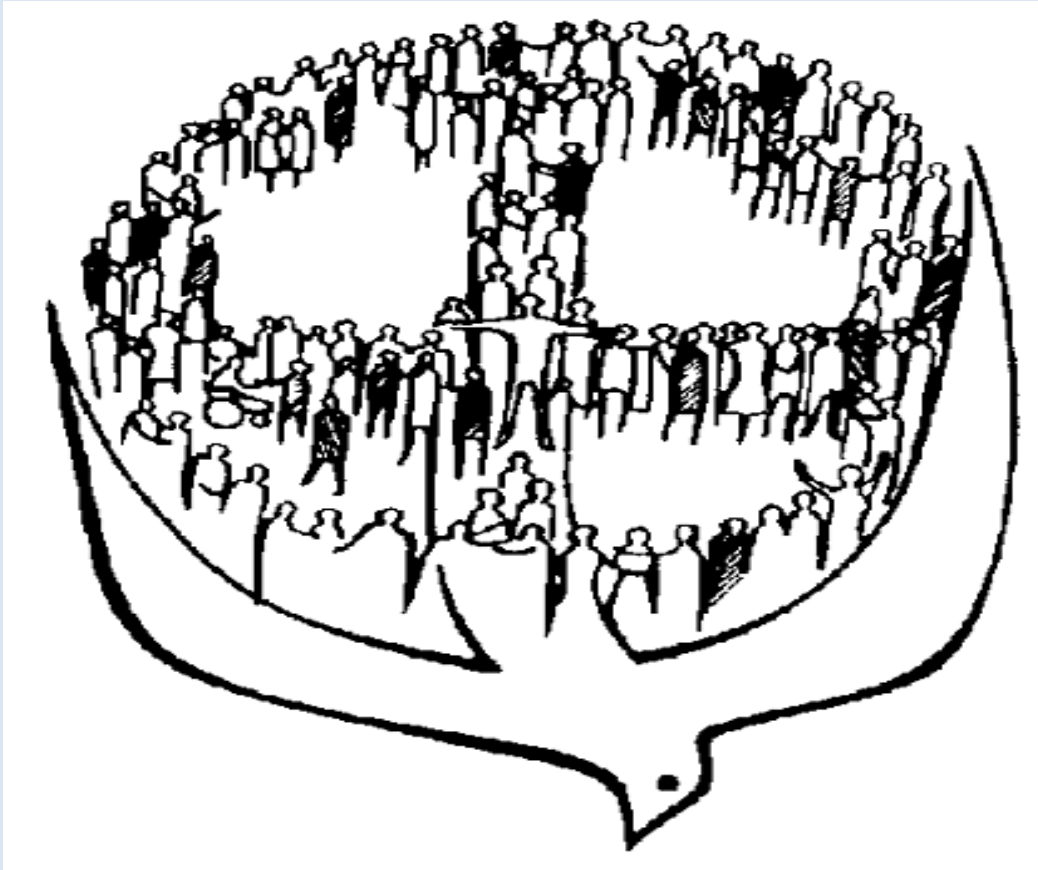

III. De christelijke gemeenschap is een volk van pelgrims, dat reeds de genadegaven geniet maar nog niet bij de volledige verwerkelijking van Gods Koninkrijk is aangekomen. Dynamisch, contextueel, gevoelig voor culturen, kwetsbaar voor menselijke zwakte en zonde, altijd verzoenend en strevend naar bekering en berouw.

Convergenties in fundamentele ecclesio- logische beginselen

IV. Gehoorzaam aan Jezus' verkondiging van het Koninkrijk Gods bevordert de Kerk, daartoe gemachtigd door de Heilige Geest, de verbetering van het menselijk leven en de bescherming van de aarde. Ze is een actor in Gods werk van het helen van een gebroken wereld, deelt de morele waarden van het Evangelie en werkt met alle mensen van goede wil samen voor de verbetering van de samenleving.

Gebieden waar meer leiding door de Heilige Geest in dialoog nodig is:

- **Het onderscheiden van Gods wil inzake ecclesiologische kwesties als het drievoudig ambt, normatief leergezag, primaatschap**
- **Criteria voor legitieme verscheidenheid**
- **Compatibiliteit van ordinantie en sacrament? Het aantal van deze riten? Wie mag gedoopt worden, geordineerd resp. gewijd, voorgaan?**
- **Redding van mensen met een ander geloof?**

Vragen voorgelegd aan de kerken in de
«Introductie» van *De Kerk: naar een
gezamenlijke visie*
die vragen om een officiële reactie

- In welke mate weerspiegelt deze tekst het ecclesiologisch verstaan in uw kerk?
- In welke mate biedt deze tekst een basis om te groeien in de eenheid van de kerken?
- Tot het werken aan welke aanpassingen of vernieuwing in het leven van uw kerk daagt deze verklaring uw kerk uit?
- In hoeverre is uw kerk in staat om in haar leven en zending nauwere banden aan te gaan met die kerken die de in deze verklaring opgetekende beschrijving van de Kerk positief kunnen onderschrijven?
- Welke aspecten van het leven van de Kerk zouden nadere bespreking behoeven, en welk advies zou uw kerk kunnen geven voor het voortgezette werk van Geloof en Kerkorde op het gebied van ecclesiologie?

“De Heilige Geest voorziet in alles,
stroomt over met profetie, volbrengt het
priesterschap, heeft wijsheid geleerd aan
ongeletterden, heeft vissers geopenbaard
als theologen, Hij brengt de gehele
vergadering van de Kerk bijeen.

- een orthodoxe hymne voor de Vigilie van Pinksteren.

**Paarsgewijze uitwisseling
volgend op de presentatie door
William Henn, OFM Cap.**

1. Denk een paar minuten individueel na over onderstaande vraag;
2. Wissel een paar minuten met uw gesprekspartner over uw beider overdenkingen uit;
3. Voel u vrij om het resultaat van uw uitwisseling bondig samen te vatten in de ruimte (op het uitgereikte blad) onder de vraag.

Vraag:

**Reflecteert de convergentietekst
De Kerk: naar een gezamenlijke visie
hoe uw christelijke gemeenschap de
kerk verstaat,
en op welke wijze?**